

INDEX

EXAMINIS ORDINANDORUM.

CAP. I. De Sacramentis in genere.	oag. 149
CAP. II. De Sacramento Ordinis in genere.	157
CAP. III. De Ordinibus in specie.	165
Art. I. De prima Tonsura.	ibid.
Art. II. De Ordinibus Minoribus.	167
Sect. I. De Ostiariatu.	168
Sect. II. De Lectoratu.	ibid.
Sect. III. De Exorcistatu.	ibid.
Sect. IV. De Acolythatu.	169
Art. III. De Ordinibus Majoribus.	ibid.
Sect. I. De Subdiaconatu.	150
§. I. De Voto Castitatis.	ibid.
§. II. De Horis Canoniciis.	170
§. III. De Censuris in genere.	ibid.
§. IV. De Censuris in specie.	177
I. De Excommunicatione.	179
II. De Suspensione.	ibid.
III. De Depositione.	180
IV. De Interdicto.	ibid.
V. De Irregularitate.	ibid.
Sect. II. De Diaconatu.	182
Sect. III. De Presbyteratu.	183
§. I. De Ordine Presbyteratus.	184
§. II. De Sacrificio Missæ.	185
§. III. De Potestate Sacerdotis.	199
§. IV. De Munere docendi, et prædicandi.	200

FINIS INDICIS.

EPITOME

DOCTRINÆ MORALIS ET CANONICÆ

EX CONSTITUTIONIBUS,

ALIISQUE OPERIBUS FELICIS RECORDATIONIS

BENEDICTI XIV. PONT. MAX.

EXCERPTÆ

AB ILLUSTRISSIMO AC REVERENDISSIMO

JOANNE DOMINICO MANSI,

ARCHIEPISCOPO LUCENSI, CONGREGATIONIS MATRIS DEI,

Ab Auctore pluribus additamentis illustrata et correcta.

TYPOGRAPHUS LECTORI.

PLURIMA sunt ad Moralem Theologiam, atque ad jus Canonum pertinentia, quea Benedictus XIV, immortalis memorie Pontifex, in operibus suis verè aureis sparsim disseminaverat, quæque Scientiæ Moralis studiosos ignorare omnino dedecet. Sed cum non omnes varia illius opera integra vel emere, vel legere possint, opportunè in mentem venit, P. JOANNI DOMINICO MANSI, tunc Congregationis Matris Dei, ðeinde Archiepiscopo Lucensi, viro doctissimo, et non solum in Italia, verum etiam in toto orbe litterario eruditissimis libris suis celeberrimo, Epitomen quamdam confidere totius Doctrinæ Moralis et Canonicæ ex illius Pontificis operibus excerptæ. Cum igitur nobis exploratum sit, quantum hic eruditissimi viri labor Theologis omnibus probatus sit, rem iis pergratam nos facturos esse existimavimus, si illam nunc demum ab eodem clarissimo Auctore pluribus in locis emendatam, novisque additamentis illustratam typis nostris excuderemus. Eam igitur excipe, Lector benevole, et studium publicæ utilitatis nostrum ne asperneris. Vale.

EPITOME DOCTRINÆ MORALIS ET CANONICÆ EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

ABBATES.

ABBATES Regulares, nullam animarum Curam gerentes, ad Synodum Dioecesanam accedere nequaquam tenentur, ut ex Decr. S. C. De Syn. Diœc. l. 3. c. 1. n. 8. iterumque l. 12. c. 1. n. 2. (1)

Abbates, Priors, Præpositi, et alio quocumque nomine nuncupati; Cardinales etiam, spiritualem jurisdictionem quasi Episcopalem in monasteria seu Ecclesiæ cum territorio separato habentes, debent jurare in manibus alicuius Episcopi seu Nuncii Apostolici aut Legati, eorum arbitrio eligendi, se visitaturos sacra limina Apostolorum personaliter ac per seipsos, atque Romano Pontifici relationem afferre Ecclesiæ suarum. Ex his vero qui Itali fuerint vel insularum Italiae, tertio quoque anno; reliqui vero quinto quoque anno a die captæ possessionis. Id vero si ex legitimo impedimento non possint per se, tenentur per nutios præstare. Ita in Bulla *Quod sancta n.* VII. Bull. t. 1. Si vero anté publicationem hujus Bullæ signatae ann. 1740, die nono Kal. Decemb. Possessionem pacificam illarum Ecclesiæ jam habuerint, intra annum, si fuerint in Italia et insulis; intra biennium vero si extra, à die late Constitutionis tenentur eam relationem mittere; dein singulis trienniis ad limina se conferre. Hæc omnia si prætermiserint, ipso facto ab ingressu Ecclesiæ interdictum et ab administratione tam spiritualium quam temporalium suspensionem incurront, tum etiam perceptione fructuum privantur: qui fructus cedant Episcopo viciniori in sacros usus ejus arbitrio ergandi. ibid. n. 9.

ACTUS FIDEI.

Actus fidei non debet comprehendere tantum in genere quidquid fides dictat, sed debent etiam credi explicitè ea Mysteria, quæ scire debent. Inst. Eccl. 72.

ADVOCATUS.

Rescripta, et Brevia pro exercendo Advocati munere Mona-

(1) NOTA. In citando hoc Opere De Synodo Dioecesana secuti sumus Editionem Mechlinensem anni 1823 ornato congruentem editioni quæ Lovaniis typis academicis proditi.

chis, etiam Canonis Regularibus, nunquam concedantur, quod conforme est Canoni, *Ex parte tua*, de postulando. De Syn. Diœc. l. 13. c. 10. n. 12.

Sæcularibus verò Clericis, etiam Beneficiatis, tum et sacris Ordinibus initiatis conceditur, ut Advocaturam exerceant in Tribunalibus ecclesiasticis, in laicalibus, et coram Judice sæculari, cum agitatur causa propria ipsorum, vel Ecclesiæ suæ, vel miserabilium personarum. Quanquam in Brevibus libere conceditur Sacerdoti sæculari pauperi, ut liberè causas civiles et criminales agat, dummodo in criminalibus tantummodo reis patrocinetur; quin et tandiu munus illud exercere ei permittitur, donec certos ecclesiasticos redditus ad congruam sustentationem sufficiens, vel Beneficium residentiale obtineat. De Synod. Diœces. l. 13. c. 10. n. 12.

ALIENATIO.

Alienationes rerum immobilium, et mobilium pretiosarum, vetite sunt quoque Regularibus, etiam speciali commemoratione dignis, ex Decr. Urb. VIII sub die 7 Sept. 1624. Hæc tamen intelligenda sunt de bonis Ecclesiæ incorporatis. Quæ verò non sunt incorporata et debent alienari, ut sunt res relictae PP. Reformati S. Francisci, non possunt eorum Syndici procedere ad earum venditionem, nisi præfixo edicto, ut magis offrenti vendantur. Ita ex Decr. Sacr. Congr. Conc. Inst. Eccles. 69. n. 8.

Alienationes etiam rerum inferioris valoris, quæ comprehenduntur in cap. Terrulas, debent etiam à Regularibus fieri de licentia Episcopi. Inst. Eccl. 69. n. 9.

Alienantes, et recipientes bona alienata contra Extrav. Ambitiōsè, incurunt excommunicationem Pontifici reservatam. Ibid. n. 10. Regulares verò ultra hanc incurunt ipso facto pœnam privationis Officiorum, ex Decreto Urbani VIII, ibid.

Quanquam ex Can. Bona 12. Ques. 2. jus sit Episcopo mollienti novum Monasterium in sua Ecclesia, donandi illi quinquagesimam partem reddituum Ecclesiæ suæ; cum tamen Episcopi in sua consecratione jurent se non alienatuos possessiones ad mensam suam pertinentes; hinc optimè intulit S. C. interdictam esse Episcopo hanc, et aliam quamcumque alienationem. De Synod. Diœces. l. 12. num. 13.

ALTARE.

Sacerdotibus Latini ritū in Russia Polonica degentibus, tam presentibus, quam futuris conceditur, ut deficientibus tabulis lapideis consecratis, Missam celebrent super Antimensis Ruthenorum unitorum. Ritu tamen Latino Sacrum agere illis injunctum est. Sunt antimensis lintei quidam Episcopali benedictione consecrati, in quorum angulis Sanctorum Reliquiæ reconditæ sunt, Constit. Imposito nobis. Bull. Tom. III. Constit. XLIII.

ALTARE PRIVILEGIATUM.

In Brevibus pro altari privilegiato solet definiri numerus Missarum, quotidie in Ecclesia celebrandarum: si forte accidat, ut aliquibus diebus numerus iste Missarum desit, dummodo sæpius in hebdomada tot Missæ celebrentur, quot privilegium illud exigit, id non sufficere, declaravit S. C. die 11 Sept. 1694. Decretumque illud approbatv Innoc. XII, ex quo resultat necessarium esse singulis diebus numerum Missarum definitum. Inst. Eccles. 56. n. 16.

Indulgentie altaris cum definito numero Missarum, si forte contingat tempore Adventū et Quadragesimæ, ut in Ecclesiis Regularium impleri non possit numerus, remanent suspensæ. Reliquis anni diebus, si forte id rarò contingat, non remanent suspensæ, sicut nec remanent, si ob infirmitatem Sacerdotum tam Sæcularium, quam Regularium rarò tamen id contingat. Ita sacrosanta Congregatio die 30 Julii 1706. Ibid. n. 17.

APPELLATIO.

Appellationes omnes, et Inhibitiones, per quas retardetur executio, aut impediatur processus ad ulteriora in iis, quorum executio à Tridentino, vel Constitutionibus Apostolicis commissa est locorum Ordinarii, addita clausula, *appellatione vel inhibitione quacumque postposita*, ne à Tribunalibus recipientur, statuit Pontifex in Bulla *Ad militantis*, Bull. tom. 1. n. 48. Quæ appellations, inhibitionesque si concedantur, præterquam quod hoc ejus statutum violetur, nullæ sint. Ibid. n. 38.

Excipiuntur tamen casus, qui forte occurrerint, singulares ab hac regula eximendi; tunc verò ne dentur Monitoria Citationesque vetat, nisi prius in supplici libello ad hoc porrigo facti circumstantia peculiaris clarè exponatur cum aliquo documento semiplenè saltem eamdem circumstantiam verificantem. Ibid. n. 39.

ASPERSORIUM.

Episcopo ingredienti aliquam Ecclesiam Collegiatam porrigi debet aspersorium non ab Archidiacono, seu aliis de Capitulo, sed à digniori illius Ecclesie. Si verò cum suo Capitulo Cathedralis capitulariter cum indumentis canonicalibus ad aliquam Ecclesiam suæ Diœcesis procedat, porrigi illi debet à digniori de Capitulo Cathedralis. Inst. Eccles. 105. n. 128. ex Decr. Sacrae Congr. Rit.

BAPTISMUS.

Natis infantibus Baptismus conferri quamprimum debet, peccantque graviter qui diu illum differunt: tempus autem indefinitum est, latoque edicto mandatum fuit Romæ anno 1723, ut intra triduum infans lavetur. Inst. Eccles. 98 n. 3.

Non licet absque necessitate Baptismum conferre in privatis domibus. Instit. Eccles. q8. n. 9.

Nihil officit validitatē Baptismi error privatus baptizantis, dummodo in materia et forma nihil innovetur. De Synod. Diœc. I. 7. c. 6. n. 9.

Infans, cujus corpusculum nondum ē matris utero prodixit, sed materno utero jam reserato mox proditurus est, et moriturus timetur, debet inducta aqua instrumento aliquo baptizari; sed sub conditione baptizandus est. de Synod. Diœc. I. 7. c. 5. n. 6.

Si verò infans aliqua sui corporis parte, non vero capite prodierit, baptizandus est sub conditione in ea parte, quæcumque illa fuerit, quemadmodum Rituale Romanum præscribit; (quidquid in contrarium Theologorum plures sentiant, quando pars illa est ex principalioribus, ut pectus, scapulæ, brachia, etc.) iterumque sub conditione in capite baptizandus est, si totus exierit. Si verò caput unicè detectum fuerit, baptimate absolute tingendum est. Ibid. n. 7.

Baptismus cum conditione adjecta non confertur absque lethalis culpe criminis, nisi prudens dubitandi ratio suppetat, an antea validus Baptismus collatus sit. Ib. c. 6. n. 3.

Si de administrato Baptismate unus tantummodo testis affirmet, ut obstetrix, cùm illa tunc testificetur de facto proprio, ex hoc tantummodo non est hoc Sacramentum reiterandum; si quidem illa interrogata, materiam et formam hujus Sacramenti probè se scire demonstrat. Idemque præstandum est in locis, ubi obstetrices antequam ad munus istud admittantur, de ratione administrandi ritè Baptismum edoceri solent. Ibid. n. 4.

Testis unicus, etiamsi mulier sit, sufficit ad probandum Baptismum. Can. Parvulos, et Can. Cùm itaque de Consecr. Dist. 4. Inst. Eccles. q8. n. 13.

At si testimonium sit ab homine incerto, in re adeo gravi ignoto testimonio deferre non possumus: quare tunc rebaptizandus est infans sub conditione, etiamsi schedulam de suscepto Baptismate ē colle suspensam ferat, uti pro expositis in Hospitali de S. Spiritu in Saxia de Urbe, respondit Sacr. Congr. Conc. die 15 Jan. 1724. De Synod. Diœces. lib. 7. c. 6. num. 5.

Si vero agatur de baptizatis ab Hæreticis, qui ad fidem Romanam venire petunt, tunc oportet investigare, numquid in secta illa Hæreticorum innovatum sit aliquid circa Materiam et Formam Baptismi. Quod si ex ista investigatione nihil certi resultet, tunc ac in dubio Baptismate agendum est. Hoc dubium rationabile censendum est in Baptismate hæreticorum Hollandiæ, apud quos mos invaluerat, ut alter aquam funderet, alter formam pronunciaret. Quare et nunc pariter, ut in re dubia cum illis agendum est, uti et cum Hæreticis Angliæ, quemadmodum ex Sylvio aliisque statuitur. Ib. n. 8.

Irregularitas ex iteratione Baptismi contrahitur etiam si Baptismus absque prudenti dubio sub conditione innovetur, ut ex Catechismo Romano multò probabilius deducitur. Instit. Eccles.

84. n. 18. Hanc verò poenam etiam baptizantem afficere, non baptizatum tantummodo, ferme inter omnes convenit. Sicut et ea affecti non tantum ad altiores Ordines ascendere vetantur, sed et ab exercito jam susceptorum Ordinum absterrentur, quæ tanquam magis cohærens auctoritati Catechismi Romani opinio præfertur alteri neganti. Ibid. n. 18.

Admittendum esse ad Baptismum infantulum Hebræum, postulante avia paterna Christiana, licet reclamet mater Hebræa defuncto marito, et tutores testamentarii, censem Pontifex in Epistola ad R. P. Hieronymum Guglielmi Congregationis S. Officii Assessorem, ex cō quod avia comprehendendi possit sub appellatione parentum, et favore Religionis facilè prævaleat matri, et cæteris tutoribus testamentariis: sicut mater Christiana postulans Baptismum pro filio prævalet patri infideli reclamanti: et si quid dubii superesse possit, in dubio favendum est Religioni. Hanc Epistolam habes in Bullario Benedicti XIV. Tom. III. n. 54.

Baptizari infideles invitatis parentibus vel tutoribus licet non possunt, nisi infantes fuerint in mortis extremo, vel expositi tanquam à parentibus derelicti. Si verò expositum quis baptizandum assumpserit, potest illi lavacrum salutare impetriri, etiam Synagoga, vel parentibus reclamantibus. Si verò pater infidelis offerat infantem suum, dein facti sui poeniteat, et nolit baptizari, tunc puer ante usum rationis est baptizandus; qui verò sui compotes sunt, in domo catechumenorum explorandi sunt, si velint.

Tandem si qui pueri baptizati sunt etiam parentibus invitatis, tunc ille qui baptizavit, peccavit graviter, sed baptizatus restitui parentibus non debet; at penes Christianos educari. Porro in eo casu Baptismus vel unico teste idoneo probatur, etiamsi fœmina sit, vel etiamsi sit ille, qui Baptismum contulit, in quo casu puer nec sub conditione rebaptizandus est.

Hæc de pueris ante usum rationis; qui verò rationis capaces sunt, uti sunt communiter post septimum ætatis annum, si sese sponte obtulerint Baptismo, possunt baptizari; quod verum est, etiamsi non certò constet, sed dubitetur de capacitate rationis post septennium. Si verò hoc dubium præcedat septennium, tunc debet puer retineri apud Christianos, suspenso interim Baptismo, quoadusque certus usus rationis superveniat.

Si adulti illi careant intentione recipiendi Baptismi, adeo ut illam nec ipso actu, nec antea habuerint, tunc Baptismus est invalidus. Validus autem est, si antea fuerit habita, et nunquam interim retractata. Quod si neutra fuerit voluntas in suscipiente, tunc in eam sententiam inclinandum est, quæ invalidè Baptizatum pronunciat.

Si post Baptismum affirmet neophytus, se caruisse intentione sufficienti, nec afferat dicti sui idoneas probationes, retinendus est, et denuo tingendus sub conditione. Vicissim si illas afferat, negetque iterum baptizari se velle, remittendus est. Hæc omnia

late disputat Pontifex in Epistola ad vices gerentem Postremo Mense. Bull. tom. 2. n. 28.

Si mulier gravida decedat, potest Episcopus injungere, ut per sectionem cæsaream extrahatur ex utero infans, qui forte vivus reputatur, ad hoc, ut sacrum Baptisma conferatur. Non enim id est impossibile, ut extrahatur vivus. De Syn. Diœces. lib. 11. cap. 7. n. 13.

Baptismum ministrare tempore pestis eo morbo obstrictis per se non tenetur Episcopus, cum ille sit tanquam causa universalis, quæ non per se, sed per particulares, id est per Parochos operatur: si tamen alius adsit qui præstare id possit. De Syn. Diœces. lib. 13. cap. 19. n. 6.

In baptimate conferendo possunt Presbyteri Græci loco Latinæ formæ adhibere eam quam habent in suo Euchologio: *Baptizatur servus Dei N. in nomine, etc.* sicut et adhibere trinam aquæ immersionem seu aspersionem cum omnibus unctionibus erga baptizatum, ubi tamen non est contraria consuetudo. Presbyteri tamen Græcorum vetantur consignare chrismate in fronte suo baptizatos. Licet vicissim uti in Baptimate aqua calida, sicut et licet Parochis Græcis suos subditos baptizare aqua per ipsos Græco more benedicta. Vetantur insuper, ne baptizatis pueris communionem sub utraque specie vel sub una administrent, sicut, neque eisdem pueris conferant in Missa Eucharistiam.

Filiis Patris Latini et matris Græcæ Latino ritu Baptisma conferatur. Si verò pater sit Græcus et mater Latina, liberum erit patri ritum eligere.

Baptizati ritu Græco subsunt jurisdictioni Parochi Græcorum, nec possunt Latini absque dispensatione Sedis Apostolicæ transire ad ritum Græcum. Vicissim Græcus ex concessione Episcopi Latini potest ad Latinum transire. Qui verò Clerici sunt in quocumque Ordine etiam minori constituti, à ritu Græco ad Latinum sine licentia transire nequeunt.

Fas est Græcis Sacerdotibus peracta jam consecratione, et ante communionem suam aquam calidam in sacrum calicem infundere.

Non licet Græcis Sacerdotibus asservare Sacramentum Eucharistiæ toto anno.

Non licet Græcis in Italia et insulis degentibus Eucharistiæ particulam suspensam ad collum, seu in privatis domibus retinere.

Quæ servanda sint à Græcis in Sacramentis conficiendis et recipiendis diligenter prosequitur Benedictus XIV in eadem Bulla *Etsi Pastoralis*, Bullar. Tom. I. Num. 57, ex quibus nonnulla hic etiam à nobis excerpta sunt et sparsim in suis titulos distributa.

In Bulla *Quam Provinciale*, Bullar. T. IV. num. XXXVII. mandat Pontifex, ut servetur Canon Concilii III. Provincialis Albanensis, quo sancitur, ne Christi fidelibus sub Mahumetica

ditione degentibus imponantur baptizandis nomina Turca seu Mahumetana, neve eadem nomina etiam extra Baptismum sibi imponant, quacumque tandem ratione id agant.

BARBITONSORES.

In Diœcesi, ubi adest consuetudo exercendi artem barbitoniam etiam die festo, permitte potest, sed tantummodo definitis diebus, non verò omnibus. Instit. Eccles. 43. per totum. Opus est tamen servile, nec nisi ex consuetudine tolerandum. ib. n. 2.

BENEDICTIO.

Benedictio sacrarum vestium utrū ab Episcopo simplici sacerdoti committi possit, quæstio est anceps inter Scriptores. Insignes tamen Episcopi facultatem hanc plerumque à Congregatione petunt. Inst. Eccl. 21. n. 9 et 10.

Utrum benedicendum sit Cingulum, Pluviale et sacra Pyxis, quæstio est inter Doctores. Probabilior tamen censemur opinio, quæ benedictionem exigit, cum pro Pyxide sit peculiaris benedictio in Rituall. Ibid. n. 12.

Si ex veteri sacro vestimento novum aliud diversæ formæ conficiatur, ut si ex stola manipulus, etc. benedictio iteranda est. Ibid.

Episcopi titulares jus nullum habent consecrandi sacro Chrysante vasa sacra, quia cùm in his adhibendus sit usus Pontificium, non datur illis hisce uti in aliena Diœcesi. Ibid. n. 15.

Abbes Regulares benedicere posse campanas, et calices pro usu alienarum Ecclesiarum (possunt enim pro suis) negavit Alex. VII in suo Decreto diei 27 Sept. 1659. Consulta S. Congregatione, num potuerint indumenta sacra benedicere pro alienis Ecclesiis, ex eò quod obtinuerint Indultum Apostolicum? responsum fuit, exhiberi debere illud indultum authenticum ex Archivio Apostolico desumptum, ac interim abstineri. Ibid. n. 19.

Benedictiones et unctiones campanarum cùm Capitularibus Caroli Magni indicentur, antiquissimæ sunt. Inst. Eccl. 47. n. 30. eisque nomen alicujus Sancti imponi consuevit ex Alcuino discimus. Inst. Eccl. 47. n. 32.

Benedictiones campanarum ad nimbos depellendos approbantur, neque id tribui posse impressioni aeris à Campana impulsæ asseritur. Ibid. §. 37.

Solus Episcopus jus habet campanas benedicendi, cùm sacra unctione adhibenda sit, nec potest facultatem alteri subdelegare. Ibid. n. 38.

Ex præcepto Pontificalis Romani campanæ Ecclesiarum benefici debent. Ibid.

Potest Episcopus suspendere sonum campanarum, quæ ab Episcopo benedictæ non fuerint, ut ex Decretis Sacrae Congregationis. Ibid.

Benedictionum equorum, et aliorum animalium die festa S. Antonii Abbatis formula habetur. Inst. Eccl. 47. n. 12.

Benedictiones in vermes. et insecta habentur. Ib. n. 20.

Benedictiones, cum Reliquiis, non esse improbandas, quidquid dicant nonnulli, ex praxi etiam Romæ recepta probatur. Ibid. n. 26.

In Benedictione Pontificia super populum, quæ quibusdam Regularibus aliquoties in anno ex privilegio datur, unicum tantum Crucis signum formandum est more sacerdotali, non tria more Episcopali. Encycl. *Exemplis*, Bullar. t. 2. n. 48.

Facultatem benedicendi morituros cum plenaria Indulgentia, quam Antistites Ecclesiarum cum Epistolis in forma brevis ad triennium obtinuerunt, ad totum illud tempus, quo in ea Diœcesi perseverabunt, prorogat Benedictus XIV in Encycl. ad omnes Antistites PIA MATER etc. Bullar. Tom. II. n. 34. ac imposterum ita esse expediendas facultates illas denunciat, easque pariter communes esse vult Prælatis inferioribus territoriorum separatum habentibus cum qualitate nullius, et activa in populum et Clerum Jurisdictione. His omnibus dat facultatem subdelegandi, ut ipsis quomodocumque impeditis, etiam diurno tempore possint hanc benedictionem per delegatos elargiri. Hanc delegationem fieri maximè vult per Diœcesim, ut omnibus praesto esse possint, quæ delegatio morte delegantis non expiret, sed perseveret usque ad superventum novi Præsulis, cuius in arbitrio est eos confirmare, vel removere. Quare novus quidem Præsul poscere debet à Pontifice eamdem facultatem, non verò delegati illi, quia perseverat in illis prioris Episcopi delegatio; ita Pontifex. Ib.

Si tamen Præsul ex una Ecclesia transferatur in aliam, nova indiget facultate, quia prior illi data fuit præcedentis Diœcesis intuitu.

Ritus hujus benedictionis impertiendæ habetur descriptus in eadem Encyclica.

Tres Benedictiones impertinent Abbates Regulares ex decretis Alexandri VII in Missis, Vesperis, et Matutinis solemnibus. In Missis privatis nihil supra reliquos Sacerdotes illis concessum est. Ex iisdem Decretis. Inst. Eccles. 34. n. 19.

BENEFICIUM.

Beneficium si quis fundaverit de suis bonis cum pacto, ut ipse tanquam beneficiatus illis fruatur, tum post obitum suum jus patronatus transeat ad hæredes, quanquam simoniacum id audiat apud multos; attamen ab ea labe immune censeri potest; neque enim satis esse discriminis apparet inter eum qui fundat beneficium cum pacto, ut conferatur filio suo, etc. et illum qui vult sibi conferri; utrinque enim pactum adest, ita ex Pitonio. Inst. Eccles. 95. num. 7.

Si quis verò offerat bona in augmentum Beneficii jam ericti, nec tamen Patronatus jus acquirat, tunc pacisci non potest, ut

sibi Beneficium illud conseratur, ut ex Cap. *Tua nos*, de Simonia, ibid. n. 12.

Patronus non potest se præsentare ad Beneficium, ut ex Cap. *Per vestras*, de jure Patronatus, sed potest rogare Episcopum, ut si inveniatur dignus, sibi illud conferat; sive debet jus Patronatus suum alteri donare donatione sincera, ex qua ipse perpetuò expolietur jure Patroni, quando donationem approbaverit Episcopus, vel saltem Episcopus conferat eidem absque prævia præsentatione Beneficium, et Beneficiatus illud acceptet, tum post collationem ipse præstet consensum suum. Instit. Eccl. 95. n. 5.

Beneficia resignantes sub pensione, si clam pactum iniverint cum resignatario de cedula illi pensione, seu commodo exigendi fructus ejusdem pensionis, soluta anticipata pecunia, pactum istud irritum et inane declaratur. Item resignatarii et resignantes decidunt ab omni jure Beneficii ipso facto absque ulla Judicis declaratione, et pecunia soluta restitui debet sub peccato gravi, quæ ab Ordinario applicanda est locis piis. Eisdem pœnis subjacent hæc eadem pacta inita intra sex menses à die receptæ per resignatarium Beneficii possessionis. Bull. *in sublimi*, Bullar. Tom. I. Num. XXX.

In Bull. *Ecclesiastica ministeria*, Bullar. Tom. II. n. X. mandat Pontifex in resignationibus beneficiorum, ut resignatis in manu Pontificis beneficii, et ab illo admissis, atque vicissim admissis super eo provisionibus, dispositionibus, etc. litteræ gratiæ signatae intra sex menses ita perficiantur, ut intra eodem menses à novo proviso possessio beneficij capiatur, si verò beneficia illa sunt ultra montes, prorogat terminum istum usque ad novem menses à data concessionis gratia numerandos. Ubi verò justis de causis prorogatio aliqua postulatur, permittit, ut docto prius officii Subdatario de Apostolicis litteris expeditis, fiat prorogatio prima et secunda vice, ulteriores omnes tollit. Et si legitimum impedimentum perseverare concludentes apud Datarium probatum sit, facultas sit Datario tot ulteriores prorogationes concedendi ad exequendum litteras Apostolicas, quot necessariæ sunt ad impedimenti remotionem. Sublato verò sic impedimento, si nihilominus perseveretur in differenda executione litterarum, Apostolica tunc gratia nulla et irrita censemur.

Si beneficium obtinens Religionem ingrediatur, beneficium tamen non vacat nisi per professionem, tempore verò illo intermedio inter ingressum et professionem quoad beneficia curata debet Episcopus id ipsum agere quod præstaret, cùm parochus impedimento aliquo detineretur. Quoad beneficia verò choralia refectis tyroni religioso ipsius beneficij fructibus, de distributionibus ita statuet, ut jura præscribunt. Si fortè beneficiatus religionem ingressurus beneficium suum dimitteret, quæ renunciatio admitti ab Episcopo posset ex constit. 58. S. Pii V, sive eam renunciationem faceret ad tramites capitilis XVI, Sess. 25 Concil. Trid. de Regul., nihilominus in suspenso remanere debent ea beneficia, nec posset illa alteri conserre Episcopus, nisi post factam à renun-

ciante solemm professionem. Ita in litteris ad Card. Quirinum
Ex quo dilectus. Bullar. Tom. II. n. XXV.

Vetitum est etiam Beneficiariis, sub poena excommunicationis ipso facto incurrandæ, et nullitatæ actus, vendere ac distrahere redditus suorum Beneficiorum ad vitam, vel in longum tempus, recepta ab empore per unam vel per plures solutiones pecuniarum quantitate, quam ipsi Beneficiati per spatium ejusdem temporis, vel totius vite probabiliter consequi potuissent. Bulla *Universalis Ecclesiæ.* Bullar. Tom. I. n. 29.

Titulos Beneficiorum cum occulta inhabilitate, vel alio occulto vito, vel etiam in Concurso male obtentorum convalidare fas est majori Poenitentiariorum. Bulla *Pastor bonus.* Bullar. Tom. I. num. 95. §. 20; sed in convalidatione titulorum, et condonatione fructuum abstinentum est illi cum Episcopis, qui de Ecclesiis Cathedralibus provisi, munus consecrationis intra præfinitum tempus non suscepint. ib. §. 21.

Neque etiam condonet fructus Beneficialium, et Episcopalium Ecclesiarum quovis modo male perceptos in casibus non occultis. In occultis verò cum Italisch, Hispanis, Lusitanis et insulis adjacentibus compositionem facere potest; cum aliis reliquis non potest. Hæc tamen omnia debent esse sine præjudicio illorum, quibus distributiones accrescere debent. ib. §. 24.

Si quis jam obtineat beneficium, et injustè vexetur ab alio, potest pecunia injustam vexationem redimere, ut ex canonistis omnibus firmatur. Inst. Eccl. q3. n. 4.

Si verò quis habeat jus ad Beneficium, et ab alio illi lis moventur, non potest dare litiganti pecuniam, ut acquiescat, neque etiam titulo solvendi expensas in lite hucusque factas, nam tunc pararet sibi viam ad Beneficium per pecuniam. ib. n. 7.

Beneficium obtainenti jure certo et manifesto, ut nullus sit quæstiōni locus, permittitur redimere injustam vexationem, ut ex cap. Dilectus 27. de Simonia; idque fieri potest nulla interposita Episcopi auctoritate; fas est tamen Episcopo præcipere in Synodo ne id fiat absque suo assensu ob periculum simoniæ. De Synodo Diocesana, l. 12. c. 6. num. 9.

Si Patronorum Beneficiorum scissa suffragia fuerint in partes, ille est præficiendus, qui à pluribus eligitur, uti definitum est in Cap. Quoniam, de jure Patronatus. Si tamen ille, quem præsentat pars major, non reperiatur idoneus, poterit alter præsentari à paucioribus, ut ex Lambertino traditur De Syn. Dioc. l. 12. c. 7. n. 6. Valere tamen judicata est constitutio Synodalis Episcopi Pamplonensis, quæ vetuit admitti præsentatum a minori parte, ob rationes in Tractatu de Synodo Diocesana ponderatas, l. 12. cap. 7. num. 6.

Beneficium simplex si quis obtineat, nec sufficiat ad honestam sui sustentationem, potest ab Episcopo habilitari ad suscipiendum aliud. Si verò nec istud secundum sufficiat, ut tertium obtineat, debet à Sede Apostolica dispensationem obtainere, sive hoc tertium sit liberæ collationis, sive de jure Patronatus etiam

laici; nam Conc. Trid. permisit, ut habens *beneficium insufficiens* possit unum aliud simplex obtinere, et nihil dicit de tertio. Atque ita in praxi tenere Sacr. Congregationem constat. Instit. Eccles. 91. n. 7.

Hæc tamen non valent in Capellaniis de jure Patronatus laicorum, neque in Legatis pii, ut ex alio Decreto Sacrae Congregationis. ibid. n. 8.

Ex alio Decreto Sacrae Congregationis, de quo ibidem, eruitur, non esse inquietandos illos, qui bona fide tria, vel quatuor beneficia insufficiencia ex Episcopi auctoritate obtinuerint. ibid.

Cum beneficium resignatum fuerit in manus Episcopi, vel Collatoris, non possunt isti providere de eisdem beneficis consanguineis, affinibus, vel familiaribus suis, ut ex Bulla 68 S. Pii V. ibid. n. 9.

Quin neque affines, consanguinei, et familiares resignantis admitti debent, etiam cum beneficium conferendum est in concurso; primò quia Bulla S. Pii, quæ legit *admittentium consanguineis*, mendosè excusa est, cum legendum fuerit *dimittentium consanguineis*, ut monet Fagn. in cap. Non sine. *De Arbitris.* Secundo, quia Sacr. Congreg. dispositus, ut in eo casu neque familiares Episcopi, neque consanguinei resignantis admittentur. Ibid. num. 11. *De Synod.* Dioc. l. 13. cap. 24. n. 2.

Bene tamen omnes isti admitti ad beneficium possunt, quando illud cecidit in manus Episcopi per obitum prioris beneficiati, neque enim tantum mali timeri potest, cum beneficium conferendum est ex obitu beneficiati, quantum subesse potest, cum Dicēc. ibid. n. 6. ex Decr. S. Congr.

Consuetudines Ecclesiarum reservandi hæreditibus beneficiati jam defuncti fructus primi anni obtenti beneficii valeat; nihil enim derogat juri illius, qui in beneficium recens invectus est, cum et ipse post mortem jure isto potiatur. Quare in favorem hujus consuetudinis sæpius à Sacra Congregatione decisum est. De Syn. Dioces. lib. 12. c. 7. n. 3.

Beneficiorum Parochialium et Vicariarum tam sæcularium quam regularium capaces esse Canonicos regulares Praemonstrates, etiam non intercedente Apostolica dispensatione, definit Pontifex in Bulla *Oneroso*, etc. Bull. Tom. III. n. XXXIII.

De filiis illegitimis Clericorum circa beneficia parentum in eadem Ecclesia, qui possint, et non possint, etc. Vide Irregularitas.

Filius legitimus consequi prohibetur beneficium à patre præhabitu, esset enim species hæreditariae successionis. Nihil tamen vetat quomodo pater possit obtainere beneficium à filio præhabitu. Quod verum est etiam de patre respectu beneficij à filio illegitimo obtenti, ut ex responsione Sacr. Congr. De Synodo Diocesana, lib. 13. cap. 24. n. 15.

Illegitimi autem filii quoad hoc illi etiam censentur, qui postmodum legitimati sunt, non verò illi, qui post subsequens Ma-

trimonium legitimati habentur, ut partim ex Decretis Sacr. Congregationis, partim ex Fagnano. ib. n. 16.

Nun verò filio obtainere beneficium fas sit, quod pater qui-dem habuit, sed ab eo transivit in tertium, et ab isto in eum-dem filium? respondetur, filio legitimo id quidem non prohiberi, ex Cap. *Ad extirpandas de fil. Presb.*; illegitimis verò non licet, ut ex Bulla Clementis VII, et responsis S. Congr. ibid. n. 18.

Nepos verò legitimus ex patre illegitimo natus obtineri avi beneficium non vetatur, ipso licet avo vivente, ut ex responsis S. Congregationis, et Rotali decisione. ib. n. 19.

Si patronus beneficii rectorem interficiat, ipse, et omnes ad patronatum jus habentes, illud amittunt, ex Cap. *In quibusdam*, de pœnâ. ibid. n. 21.

Beneficii permutatio, quæ fit coram Ordinariis, interdum potest esse prohibita Constitutione S. Pii V, incipiente *Officium*, in qua admittuntur quidem permutationes istæ, sed quæ sint canonicis sanctionibus consonæ; ex quo fit, ut cùm vetitæ sint provisiones beneficii resignati factæ in favorem affinium, et familiarium Episcopi, sicut etiam resignantis, ita etiam censemantur vetitæ permutationes beneficiorum, cùm aliquis permittet beneficium suum pingue, et sit jam effectæ ætatis cum altero, quod est tenue, et obtinetur sive à suis, sive ab Episcopi consanguineis; vix enim credi potest ab ista permutatione fraudem abesse, adeoque non est juxta canonicas sanctiones. De Syn. Dicæc. I. 13. c. 24. n. 10.

Beneficia obtinentes à S. R. E. Cardinalibus ordinariis collaboribus in mensibus S. Sedi reservatis valorem 24 Ducatorum Cameræ excedentia tenentur intra præfixum in Reg. Cancellariæ tempus novam eorumdem provisionem à Sede Apostol. obtinere, ordinariis taxis solutis, non obstante in contrarium quocumque exemptionis privilegio. Motus prop. Benedicti XIV, Bullar. Tom. I. n. 12.

BULLA CRUCIATAE.

Facultas concessa in Bulla *Cruciatae* de absolutione à censuris obtinenda, valet tantummodo pro foro interno, ut ex Constitutione Urbani VIII eruitur; quare Constitutiones Hispanicæ aliter statuentes rejiciendæ sunt. De Syn. Dicæc. lib. 12. c. I. n. 7.

CADAVER.

In sectione cadaverum anatomiae addiscendæ causa, si quis adhibeat cadavera non condemnatorum, nulla obtenta ab Episcopo facultate, peccat quidem graviter, sed non incurrit excommunicationem Bonif. VIII, de qua in cap. I. *de sepulchris*, cùm illa feratur tantum in eos, qui exhumantes cadavera, ea lacerant, et alio sepielienda transferunt. Ita ex sensu DD. Inst. Eccles. 74. num. 10.

Si instituta Processione, et præcedente Cruce, associandum sit cadaver ad sepulturam, et transitus fiat per agrum, vel possessionem privatam, non ideo via illa publica efficitur; leges enim civiles, ex quibus id posset convinci, nihil aliud volunt, nisi quid monumentum positum in loco privato efficiat locum illum sacram; quin et leges illæ à jure Canonico abolitæ sunt, ut ex DD. demonstratur. Inst. Eccles. 89. n. 9.

Si cadaver tumulandum sit in Ecclesia Regularium, non potest Parochus exigere, ut apportetur prius ad parochiale, et ibi exponatur, dein in sepulturam in Ecclesia Regularium inferratur, ut ex Lucana funerum censuit Sacr. Congr. Concilii. Inst. Eccles. 105. n. 25.

Ex Decretis Sacr. Congreg. Concilii firmatum est non esse levandum cadaver è domo absque præsentia, ac facultate Parochi loci, ubi domus sita est. ibid.

Cum distinguatur Ecclesia tumulans à Parochiali, processio funebris debet incedere sub cruce Ecclesiæ tumulantis, nec potest præcisa consuetudine Parochus propriam crucem levare, nisi in casu, quo interveniat Capitulum Cathedralis, tunc Cathedralis crux sola præredit. Ita ex Decretis. Sacr. Congregationis. ibid. n. 26.

Sociates funus comitantes si procedant cum sacco tenent locum ante feretrum, et ante Clerum tam Sæcularem, quam Regularem; si sine sacco, eant post feretrum, uti ex statutis Cler. Romani. ibid. n. 30. 31.

Laici Regulares non debent comparere cum Capellaniis conductis in processione funebri, ut multis firmatur. ibid. n. 32. At si invitatus sit conventus Regularis, qui certè constat ex laicis, conversis et Sacerdotibus, excludendi non sunt. ibid.

Regulares cogi non possunt ut associent pompam funebrem cùm cadaver in eorū Ecclesiæ sepieliendum est, sed possunt ad januas Ecclesiæ suæ expectare. Ita ex Decis. Sacræ Congreg. ibid. n. 38.

Si quis habitator Urbis decedat ruri non electa sepultura, cadaver ejus sepulturæ mandandum est non in Ecclesia rurali, sed in sua Parœcia, vel in Ecclesia, ubi sita est sepultura majorum ipsius, ut decisum cap. Is qui, de Sepulturis in 6, dummodo id possit fieri sine gravi incommodo. Grave autem incommodum declarat Pontifex intercedere, si obitus accidat in loco ultra tria milliaria distante à Parœcia. Id verò ex paritate rationis statuendum est de illo, qui ruri habitans in civitate decedat. ibid.

Cum rure transferendum est cadaver in civitatem, deferendum est in cataleco precedente cruce à Clero delata, et associantibus geminis Sacerdotibus, altero Ecclesiæ tumulantis, altero se tenente ex parte Parochi illius loci, ubi mors accidit. ibid. n. 46.

In extractione, vel intratione cadaveris in portas urbis, gallera minimè solvenda est, ut ex DD. ib. num. 46.

Pro transitu processionis funebris ex una Parœcia in aliam,

nulla petenda est licentia à Parocho illius loci, per quem transitus fieri debet, ut ex Bulla Leonis X 22, et Decretis S. Congregationis firmatur. ib. n. 49.

Pro sepultura, et exequiis cadaveris exigere nihil potest, ut ex sacris Canonibus firmum est. Instit. Eccles. 105. n. 58. Verum si consuetudo obtinuit, ut aliquid detur, quanquam circa hoc nulla sit actio judicaria, attamen recurri potest ad officium Ordinarii, ut est in textu cap. Ad audientiam 24 de Simonia. ibid. n. 58.

CÆCUS.

Cæcus non obtinet dispensationem neque ad primam Tonsuram, ad effectum obtinendi beneficium ecclesiasticum, ut ex Decreto S. Congregationis in una Pampilonensi die 28 Martii 1735. Inst. Eccles. 34. n. 5.

Si tamen ordinato jam Sacerdoti accidat, ut oculorum lumen amittat, non tamen ita, ut nihil videat, datur illi à S. Congreg. facultas celebrandi diebus quidem festis, et duplicitibus, Missam B. Virginis votivam, ferialibus Defunctorum, dummodo non omnia memoriter recitet; mandando insuper Episcopis, ut celebrationem omnino vetent statim ac cæcum penitus evasisse comperint. ib.

CAMBIVM.

Cambium locale, et per litteras, quando revera litteræ mittuntur, vel transmittitur in alio loco pecunia eo modo, quo apud Theologos describitur, admittitur à Pontifice in Tractatu de Synod. Diœc. I. 10. c. 5. n. 7.

Cambium verò obliquum, quo mutuatarius se obligat ad negotiandum in cambiis tantumdem pecuniae, quantum mutuo acceptit à Cambista in favorem ipsius Cambiste, vel eidem Cambistæ dat facultatem, ut nomine suo accipiat sive à seipso, sive ab alio tantumdem pecuniae, quantum sibi mutuo data est; accipiat, inquam, eam per cambii contractum; atque interim mutuatarius se obligat ad solvendum quantum necesse est pro ratione hujus secundi cambii: hoc, inquam, cambium, quamvis non reprobetur à nonnullis, et revera fortasse in foro fori sustineri posset, adhuc tamen in conscientia reprobandum est. Ibid. n. 9. 10. Interdum verò mutuatarius in se suscipit onus negotiandi per cambium tantumdem pecuniae, quantum à Cambista mutui nomine recepit; tum verò quidquid lucratur, vel lucrari potest in isto cambio nomine mutuantis facto, totum illi solvit; quæ solutio etiam facienda est, etsi istud negotium cambii revera factum non sit, quia Cambistæ intererat ut fieret. Id etiam perinde ac prius à Pontifice reprobatur. ibid.

Hæc omnia cambia, quamvis per se, saltem quoad nonnulla licita laicis, interdicta esse Clericis, canones magno consensu demonstrant, et evincunt. De Syn. Diœc. I. 10. c. 6. n. 1.

CANONICI REGULARES.

Canonici Regulares, quanquam sunt capaces Beneficij Curati ex textu cap. *Quod Dei timorem, de statu Monachorum*, non sunt tamen beneficii simplicis, ut ex pluribus Decr. S. C. Conc. approbatis à Greg. XIII, firmatur. Inst. Eccl. 97. n. 2. Sicut nec beneficiorum residentialium non Parochialium, ut ex sensu multorum Canonistarum. ibid. n. 5.

Nec possunt Parochias laicas recipere cum sola licentia Abbatis Generalis, sed requiritur facultas Summi Pontificis. ibid. n. 5.

Canonici Regulares ex sola facultate Superioris sive Abbatis generalis non possunt curam animarum in Ecclesiis sacerdotalium assumere et exercere; sicuti neque ad Canonicatus, Præbendas, dignitates, neque ad alia officia aut beneficia residentialia in Ecclesiis sacerdotalibus obtinenda assumi, et propter hoc ex religiosis claustris exire. Sunt etiam incapaces beneficii ecclesiastici secularis sive simplicis sive residentialis, sicut etiam pensionum ecclesiasticalium. Ita in Bulla *Quod inscrutabili*, Bullarii Tom. I. num. 136. Quare exigunt ad haec obtinenda facultatem Sedis Apost. Si verò de Sedis Apost. facultate beneficium aliquod simplex obtinuerunt, non ideo tamen facultatem habent è clastro Religionis suaexeundi. Id verò quod hic statutum est, intelligitur pariter de Canonicis SS. Salv.

Si quis verò ex illis extra concursum à patrono beneficii Ecclesiastici, quod habeat curam animarum annexam, nominatus fuerit, hæc nominatio fieri debet cum expressa præservatione beneplaciti Apostolici. Ultra quod à nominato debeat acceptari nominatio cum clausula de obtinendo beneplacito Superioris generalis sui Ordinis. Quid verò respectu illorum servandum sit, in voce *Concursus* annotavi. ibid.

In eadem Bulla declarat Benedictus, Canonicos illos, sic propositos de beneficio residentiali, absolutos esse ab obligatione deferendi vestem sui Ordinis. Monet tamen non ideo exemptos esse ab onere servandi vota in iis, quæ conjungi possunt cum novo suo statu. Cum verò cura Pastoralis et Canonicatus sit incompossibilis cum actuali obedientia præstanda Superiori regulari, ideo declarat n. 27. non posse cogi ab iisdem Superioribus ut ad Religionis claustra redeant: posse tamen Episcopum, cui submituntur legitima ex causa privare illos per sententiam illo beneficio, seu declarare perpetuo suspensos ex inhabilitate. Tunc autem declarat teneri eos ad claustra redire, sicut et n. 28. ad redeundum obligat eosdem beneficiarios si beneficio renuntiant. Cæterum n. 28. etiamsi habeant coadjutorem, vel impetraverint jubilationem, cum tunc teneantur residere in loco Parochiæ aut Canonicatus, ideo ad claustra redire in eo casu nequaquam tenentur.